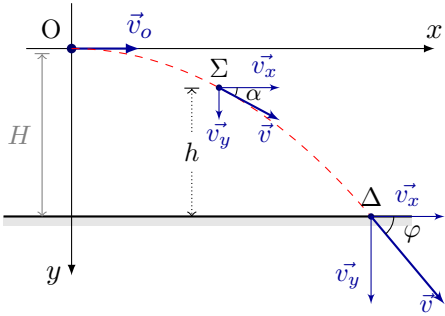

Τυπολόγιο Φυσικής Β' Λυκείου

© Γιώργος Χ. Παπαδημητρίου, 2013 - 2022

Πίνακας 1: Οριζόντια βολή

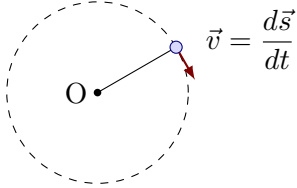
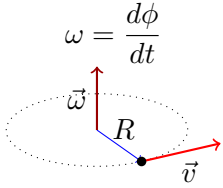
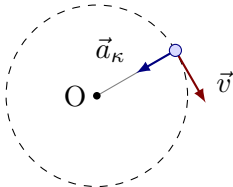
Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
Βασικές εξισώσεις		
 <p style="text-align: center;">Οριζόντια βολή από ύψος H</p>		
$\begin{cases} v_x = v_0 & (1) \\ x = v_0 t & (2) \end{cases}$	Εξισώσεις x άξονα	E.O.K
$\begin{cases} v_y = gt & (3) \\ y = \frac{1}{2}gt^2 & (4) \end{cases}$	Εξισώσεις y άξονα	Ελεύθερη Πτώση
Παραγόμενες σχέσεις		
$t_{\text{κιν}} = \sqrt{\frac{2h}{g}}$	Χρόνος κίνησης	Χρόνος μέχρι να φτάσει το σώμα στο έδαφος. Θέτουμε $y = h$ στην εξίσωση (4)
$y = \frac{g}{2v_0^2}x^2$	Εξίσωση τροχιάς	Επαληθεύεται από τα σημεία (x, y) από τα οποία περνάει το σώμα. Με απαλοιφή χρόνου από τις εξισώσεις (2) και (4)
$s = v_0 t_{\text{κιν}}$	Βεληνεκές	Οριζόντια απόσταση σημείου βολής-σημείου που φτάνει το σώμα στο έδαφος. Από την (2) και τον χρόνο κίνησης.
$v = \sqrt{v_x^2 + v_y^2}$	Ταχύτητα	Μέτρο ταχύτητας σώματος στην τυχαία θέση. Γωνία: $\text{εφ } \theta = \frac{v_y}{v_x}$
Χρήσιμες σχέσεις		
$K_{\text{τελ}} - K_{\text{αρχ}} = W_{\text{ολ}}$	Θεώρημα Μεταβολής της Κινητικής Ενέργειας	Θ.Μ.Κ.Ε.

Συνεχίζεται →

Πίνακας 1 - Τυπολόγιο Οριζόντιας βολής - συνέχεια

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
$K_1 + U_1 = K_2 + U_2$	Διατήρηση της Μηχανικής Ενέργειας	Α.Δ.Μ.Ε.
$\frac{dW}{dt} = P_F = Fv$	Ισχύς - Ρυθμός μεταβολής ενέργειας	
$\frac{dK}{dt} = \Sigma Fv$	Ρυθμός μεταβολής κινητικής ενέργειας	

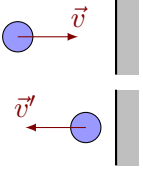
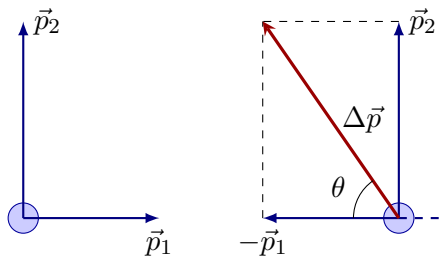
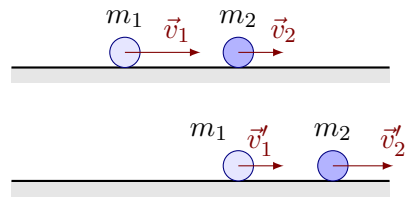
Πίνακας 2: Κυκλική κίνηση

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
Γενικά		
$f = \frac{N}{\Delta t}$	Συχνότητα f	Για κάθε περιοδικό φαινόμενο. Μονάδα: Hz, $\text{Hz} = \frac{1}{\text{sec}}$
$T = \frac{\Delta t}{N}$	Περίοδος T	Ο χρόνος για ένα κύκλο. Μονάδα: sec
$f = \frac{1}{T}$	Σχέση Συχνότητας - Περιόδου	$T = \frac{1}{f}$
Γραμμική Ταχύτητα		
	Ορισμός Γραμμικής Ταχύτητας	Είναι πάντα εφαπτόμενη στον κύκλο, άρα κάθετη στην (επιβατική) ακτίνα R. Μονάδα: m/s
$v = \frac{2\pi R}{T}$	Σχέση γραμμικής ταχύτητας - περιόδου.	Επίσης: $v = 2\pi Rf$
Γωνιακή Ταχύτητα		
	Γωνιακή Ταχύτητα $\vec{\omega}$	Αξονικό διάνυσμα με φορά που δίνεται με τον κανόνα του δεξιού χεριού. Μονάδα: $\frac{\text{rad}}{\text{sec}}$
$\omega = \frac{2\pi}{T}$	Σχέση γωνιακής ταχύτητας - περιόδου	Επίσης: $\omega = 2\pi f$
$v = \omega R$	Σχέση γραμμικής - γωνιακής ταχύτητας	
Κεντρομόλος Επιτάχυνση - Δύναμη		
$a_\kappa = \frac{v^2}{R}$	Κεντρομόλος Επιτάχυνση	Οφείλεται στην αλλαγή της διεύθυνσης της γραμμικής ταχύτητας \vec{v}
$F_\kappa = \frac{mv^2}{R}$	Κεντρομόλος Δύναμη	Απαραίτητη ώστε να προκαλεί την αλλαγή της διεύθυνσης της γραμμικής ταχύτητας \vec{v} $\vec{F}_\kappa = m\vec{a}_\kappa$
	Κατεύθυνση της \vec{a}_κ	Η κεντρομόλος επιτάχυνση έχει πάντα φορά προς το κέντρο της κυκλικής κίνησης.
Ομαλή Κυκλική Κίνηση		
Συνεχίζεται →		

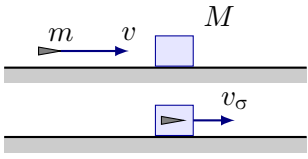
Πίνακας 2 - Κυκλική κίνηση - συνέχεια

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
Κυκλική κίνηση με σταθερό μέτρο ταχύτητας	Ορισμός Ομαλής Κυκλικής	Σε κάθε ομαλή κυκλική μένουν σταθερά: Η γωνιακή ταχύτητα ω , η περίοδος T και η συχνότητα f .
$S = vt$ $\theta = \omega t$	Εξισώσεις κίνησης στην Ομαλή Κυκλική	S το τόξο και θ η γωνία που γράφει το σώμα σε χρόνο t
Άλλες χρήσιμες σχέσεις		
$\Sigma \vec{F}_{(R)} = \vec{F}_\kappa$	Ο β' νόμος Νεύτωνα	Κεντρομόλος δύναμη είναι η συνισταμένη των δυνάμεων στην διεύθυνση της ακτίνας R της κυκλικής κίνησης
$S = \theta R$	Τόξο που αντιστοιχεί σε γωνία θ	θ σε ακτίνια (rad)
$a_\kappa = \omega^2 R$	Σχέση κεντρομόλου - γωνιακής ταχύτητας	
$T = \frac{2\pi}{\omega}$	Σχέση περιόδου - γωνιακής ταχύτητας	

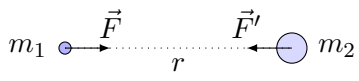
Πίνακας 3: Ορμή

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
$\vec{p} = m\vec{v}$	Ορμή \vec{p}	Ορισμός Ορμής. Μονάδα: $\text{kg}\frac{\text{m}}{\text{sec}}$
$\Delta\vec{p} = \vec{p}' - \vec{p}$	Μεταβολή ορμής	Όταν όλες οι ταχύτητες είναι σε μία ευθεία, αλγεβρικά: $\Delta p = p' - p$
	Σφαίρα ανακλάται από τοίχο	Αν $v' = v$ κατά μέτρο, τότε: $\Delta p = p' - p \Leftrightarrow$ $\Delta p = (-mv') - (+mv) \Leftrightarrow$ $\Delta p = -2mv$
	Μεταβολή ορμής όταν οι ορμές είναι κάθετες	$\Delta\vec{p} = \vec{p}_2 - \vec{p}_1 \Leftrightarrow$ $\Delta\vec{p} = \vec{p}_2 + (-\vec{p}_1)$ Άρα για τα μέτρα: $\Delta p = \sqrt{p_1^2 + p_2^2}$ και η γωνία θ : $\text{εφ } \theta = \frac{p_2}{ -p_1 }$
Ορμή και Δύναμη		
$\Sigma\vec{F} = \frac{d\vec{p}}{dt}$	Β' νόμος Newton	Η γενικότερη μορφή του Β' νόμου του Νεύτωνα $\vec{F} = m\vec{a}$
$\Delta\vec{p} = \Sigma\vec{F}\Delta t$	Εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της μεταβολής της ορμής	Ισχύει για πολύ μικρούς χρόνους Δt ή όταν η συνισταμένη είναι σταθερή
Αρχή Διατήρησης της Ορμής		
$\vec{p}_{\text{αρχ}} = \vec{p}_{\text{τελ}}$	Διατήρηση της Ορμής	Ισχύει όταν το σύστημα είναι μονωμένο, δηλ όταν $\Sigma\vec{F}_{\text{εξ}} = \vec{0}$. Αλλά και σε κάθε κρούση και σε κάθε έκρηξη
	Κρούση δύο σωμάτων	Α.Δ.Ο.: $p_{\text{αρχ}} = p_{\text{τελ}} \Leftrightarrow$ $m_1v_1 + m_2v_2 = m_1v_1' + m_2v_2'$ (αλγεβρικά, με θετική φορά προς τα δεξιά)
$\Delta\vec{p}_1 = -\Delta\vec{p}_2$	Σχέση μεταβολών ορμής δύο σωμάτων που συγκρούονται.	Αλγεβρικά: $\Delta p_1 = -\Delta p_2$
Πλαστική κρούση		
<i>Συνεχίζεται →</i>		

Πίνακας 3 - Ορμή - συνέχεια

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
	Πλαστική κρούση	Α.Δ.Ο.: $p_{αρχ} = p_{τελ} \Leftrightarrow$ $mv = (m + M)v_σ$
$\Delta E = \Delta K < 0$	Μεταβολή ενέργειας κατά την πλαστική κρούση	
$E_{απωλ} = \Delta K = Q$	Απώλεια ενέργειας κατά την πλαστική κρούση	Η θερμότητα Q γράφεται: $Q = K - K'$
Ποσοστά		
$\pi\% = \frac{\Delta K}{K} 100\%$	Ποσοστό μεταβολής της (κινητικής) ενέργειας κατά την κρούση	Ακόμα: $\pi\% = \frac{K' - K}{K} 100\%$
$\pi\% = \frac{ \Delta K }{K} 100\%$	Ποσοστό της αρχικής κινητικής ενέργειας που μετατράπηκε σε θερμότητα κατά την κρούση	Ακόμα: $\pi\% = \frac{K - K'}{K} 100\%$
$\pi\% = \frac{\Delta K_2}{K_1} 100\%$	Ποσοστό της κινητικής ενέργειας του σώματος (1) που μεταφέρθηκε στο σώμα (2) κατά την κρούση	Ακόμα: $\pi\% = \frac{K_2' - K_2}{K_1} 100\%$
Χρήσιμες σχέσεις		
$K = \frac{p^2}{2m}$	Σχέση κινητικής και ορμής	Με απόδειξη: $K = \frac{1}{2}mv^2 \Leftrightarrow K = \frac{1}{2} \frac{m^2v^2}{m} \dots$
$K_{τελ} - K_{αρχ} = W_{ολ}$	Θεώρημα Μεταβολής της Κινητικής Ενέργειας	Θ.Μ.Κ.Ε.
$K_1 + U_1 = K_2 + U_2$	Διατήρηση της Μηχανικής Ενέργειας	Α.Δ.Μ.Ε.

Πίνακας 4: Βαρυτικό πεδίο

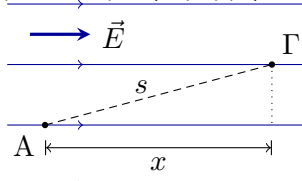
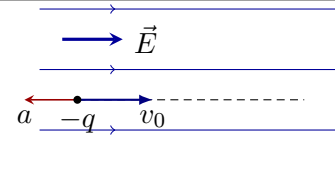
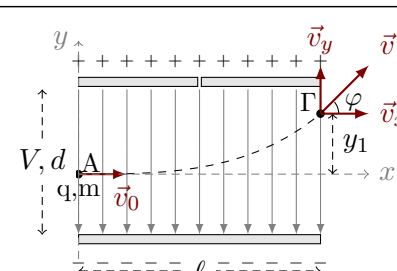
Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
 $F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$	Νόμος παγκόσμιας έλξης (Newton)	Δύο μάζες πάντα έλκονται μεταξύ τους. G : σταθερά της παγκόσμιας έλξης $G = 6,673 \cdot 10^{-11} \frac{\text{Nm}^2}{\text{Kg}^2}$
$\vec{g} = \frac{\vec{F}}{m}$	Ένταση βαρυτικού πεδίου (ορισμός)	Μονάδα: $\frac{\text{N}}{\text{kg}} = \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$ Πρόκειται για την γνωστή μας επιτάχυνση της βαρύτητας.
$g = G \frac{M}{r^2}$	Ένταση βαρυτικού πεδίου σε σημείο που απέχει r από την μάζα-πηγή M	G η σταθερά της παγκόσμιας έλξης
$V_A = \frac{W_{A \rightarrow \infty}}{m}$	Δυναμικό σε σημείο βαρυτικού πεδίου (ορισμός)	Πάντα αρνητικό γιατί οι δυνάμεις είναι ελκτικές άρα το έργο για μετακίνηση της μάζας m από το A στο άπειρο είναι αρνητικό. Μονάδα: $\frac{\text{J}}{\text{kg}}$
$V_{AB} = V_A - V_B = \frac{W_{A \rightarrow B}}{m}$	Διαφορά Δυναμικού δύο σημείων βαρυτικού πεδίου (ορισμός)	Μονάδα: $\frac{\text{J}}{\text{kg}}$
$V_A = -G \frac{M}{r_A}$	Δυναμικό σε σημείο A βαρυτικού πεδίου	Πάντα αρνητικό γιατί οι δυνάμεις είναι ελκτικές. Μονάδα: $\frac{\text{J}}{\text{kg}}$
$U = -G \frac{m_1 m_2}{r}$	Δυναμική ενέργεια ζεύγους μαζών που απέχουν απόσταση r	Μονάδα: J
$g_0 = G \frac{M_\Gamma}{R_\Gamma^2}$	Ένταση βαρυτικού πεδίου στην επιφάνεια της Γ ης	M_Γ και R_Γ η μάζα και η ακτίνα της Γ ης $g_0 = 9,80 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$
$g = G \frac{M_\Gamma}{(R_\Gamma + h)^2}$	Ένταση βαρυτικού πεδίου σε ύψος h από την επιφάνεια της Γ ης	M_Γ και R_Γ η μάζα και η ακτίνα της Γ ης
$V = -G \frac{M_\Gamma}{R_\Gamma + h}$	Δυναμικό βαρυτικού πεδίου σε ύψος h από την επιφάνεια της Γ ης	M_Γ και R_Γ η μάζα και η ακτίνα της Γ ης
$v_\delta = \sqrt{\frac{2GM}{R + h}}$	Ταχύτητα διαφυγής σε ύψος h από την επιφάνεια αστρικού σώματος	M και R η μάζα και η ακτίνα του αστρικού σώματος
$v_\delta = \sqrt{\frac{2GM_\Gamma}{R_\Gamma}}$	Ταχύτητα διαφυγής από την επιφάνεια της Γ ης	Εδώ: $v_\delta \cong 11,2 \text{ km/s}$
$R_s = \frac{2GM}{c^2}$	Ακτίνα Schwarzschild	Σώμα με μικρότερη ακτίνα γίνεται μαύρη τρύπα
$g_0 R_\Gamma^2 = GM_\Gamma$	Χρήσιμη σχέση για ασκήσεις	

Συνεχίζεται →

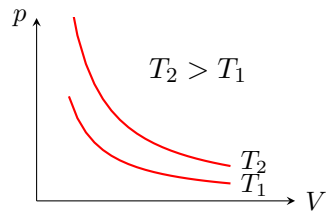
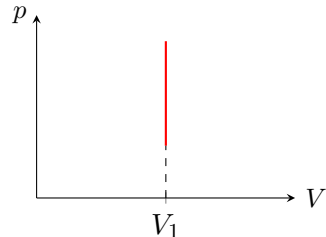
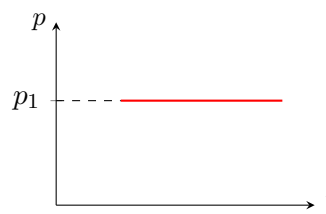
Πίνακας 4 - Βαρυτικό πεδίο - συνέχεια

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
$v_{\Delta} = \sqrt{\frac{GM}{R+h}}$	Ταχύτητα δορυφόρου σε κυκλική τροχιά σε ύψος h πάνω από την επιφάνεια αστρικού σώματος	Απόδειξη: $F_{\beta\alpha\rho} = F_{\chi\epsilon\nu\tau\rho} \Leftrightarrow \dots$

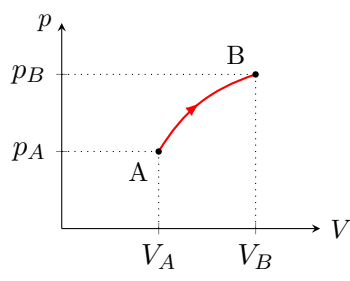
Πίνακας 5: Ηλεκτρικό πεδίο

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
$U = k \frac{q_1 q_2}{r}$	Δυναμική ενέργεια ζεύγους φορτίων που απέχουν απόσταση r	Μονάδα: J Τα φορτία q_1, q_2 με τα πρόσημά τους
$E = \frac{V}{x}$	Σχέση έντασης E και διαφοράς δυναμικού V σε ομογενές ηλεκτρικό πεδίο	Η απόσταση x είναι η απόσταση των σημείων μετρημένη πάνω σε μία δυναμική γραμμή
	Κίνηση φορτίου παράλληλα στις γραμμές	Μπορεί να είναι ομαλά επιταχυνόμενη ή επιβραδυνόμενη, ανάλογα με την φορά της επιτάχυνσης και της αρχικής ταχύτητας
	Κίνηση με αρχική ταχύτητα κάθετη στις δυναμικές γραμμές	Στον $y'y$ άξονα κάνει ομαλά επιταχυνόμενη κίνηση ενώ στον $x'x$ άξονα κάνει Ε.Ο.Κ. Όχι ασκήσεις με τέτοια περίπτωση (2022-2023)

Πίνακας 6: Νόμοι αερίων

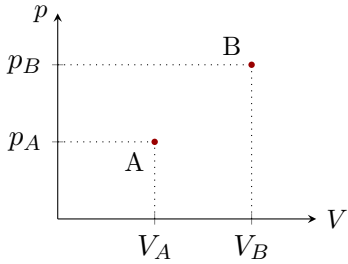
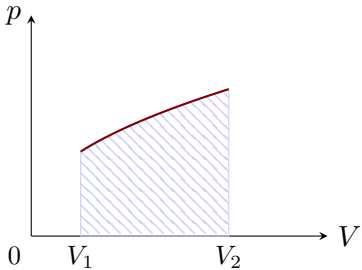
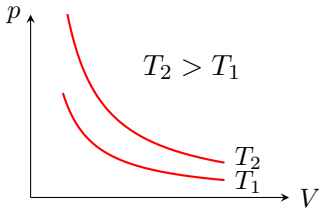
Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
Ισόθερμη Μεταβολή $pV = \text{σταθερό}$ $p_1V_1 = p_2V_2$	Νόμος Boyle	
Ισόχωρη Μεταβολή $\frac{p}{T} = \text{σταθερό}$ $\frac{p_1}{T_1} = \frac{p_2}{T_2}$	Νόμος Charles	
Ισοβαρής Μεταβολή $\frac{V}{T} = \text{σταθερό}$ $\frac{V_1}{T_1} = \frac{V_2}{T_2}$	Νόμος Gay-Lussac	
$PV = nRT$	Καταστατική εξίσωση	Ισχύει για τα ιδανικά αέρια
$\frac{p_1V_1}{T_1} = \frac{p_2V_2}{T_2}$	Συνδυαστικός νόμος των αερίων	
$\bar{K} = \frac{3}{2}kT$	Μέση κινητική ενέργεια μορίων αερίου	Για ιδανικό μονοατομικό αέριο
$v_{\text{εν}} = \sqrt{\frac{3RT}{M_r}}$	Ενεργός ταχύτητα μορίων αερίου	$v_{\text{εν}} = \sqrt{v^2}$

Πίνακας 7: Νόμοι αερίων

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
	Αντιστρεπτή μεταβολή	Το σύστημα μεταβαίνει σε όλες τις ενδιάμεσες καταστάσεις από την A στην B

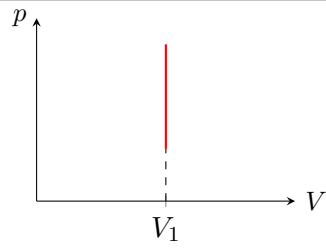
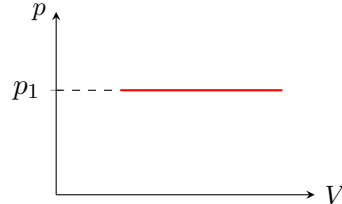
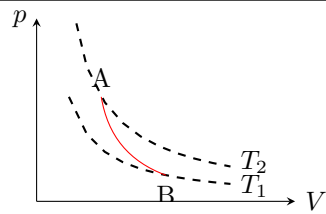
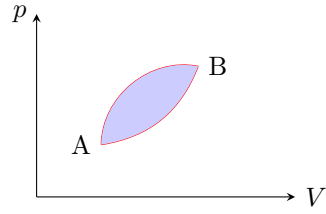
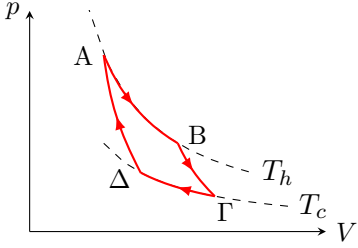
Συνεχίζεται →

Πίνακας 7 - Νόμοι αερίων - συνέχεια

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
	Μη-αντιστρεπτή μεταβολή	Το σύστημα πηγαίνει απότομα από την κατάσταση Α στην κατάσταση Β
$\Delta W = p\Delta V$	Έργο δύναμης αερίου για εκτόνωση όγκου ΔV	Είναι θετικό σε εκτόνωση και αρνητικό σε συμπίεση, δηλαδή το ΔW έχει πάντα ίδιο πρόσημο με το ΔV
	Το έργο ισούται με το εμβαδό στο διάγραμμα $p - V$	Αρνητικό αν $V_2 < V_1$
Q	Θερμότητα	Η ενέργεια που μεταφέρεται αυθόρμητα λόγω διαφοράς θερμοκρασίας Μονάδα: Joule (J)
U	Εσωτερική ενέργεια	Το σύνολο της ενέργειας όλων των ειδών που έχουν τα σωματίδια που αποτελούν ένα σώμα
$U = \frac{3}{2}nRT$	Εσωτερική ενέργεια ιδανικού αερίου	Εξαρτάται από τη μάζα (αριθμός mol n) και τη θερμοκρασία T
$\Delta U = \frac{3}{2}nR\Delta T$	Μεταβολή εσωτερικής ενέργειας ιδανικού αερίου	Εξαρτάται από τη μεταβολή της θερμοκρασίας ΔT και όχι από τη διαδρομή
$Q = \Delta U + W$	1 ^{ος} Θερμοδυναμικός νόμος	Ουσιαστικά η διατήρηση της ενέργειας στην περίπτωση των αερίων
Ισόθερμη Μεταβολή Νόμος Boyle $pV = \text{σταθερό}$ $p_1V_1 = p_2V_2$	$Q = W$ $\Delta U = 0$	

Συνεχίζεται →

Πίνακας 7 - Νόμοι αερίων - συνέχεια

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
Ισόχωρη Μεταβολή Νόμος Charles $\frac{p}{T} = \text{σταθερό}$ $\frac{p_1}{T_1} = \frac{p_2}{T_2}$	$Q = \Delta U$ $W = 0$	
Ισοβαρής Μεταβολή Νόμος Gay-Lussac $\frac{V}{T} = \text{σταθερό}$ $\frac{V_1}{T_1} = \frac{V_2}{T_2}$	$W = p(V - V_0)$ $Q = \Delta U + p\Delta V$	
Αδιαβατική Μεταβολή Νόμος Poisson $pV^\gamma = \text{σταθερό}$ $p_1V_1^\gamma = p_2V_2^\gamma$	$Q = 0$ $W = -\Delta U$	
Κυκλική Μεταβολή	$\Delta U = 0$ $W = Q$ $W = \text{εμβαδό}$	
$e = \frac{W}{Q_h}$	Συντελεστής απόδοσης θερμικής μηχανής	W είναι το έργο που παράγει το αέριο και Q_h η θερμότητα που απορροφά το αέριο από τη δεξαμενή υψηλής θερμοκρασίας
$e = 1 - \frac{ Q_c }{Q_h}$	Συντελεστής απόδοσης θερμικής μηχανής	Q_h η θερμότητα που απορροφά το αέριο από τη δεξαμενή υψηλής θερμοκρασίας και Q_c η θερμότητα που αποβάλλει το αέριο στη δεξαμενή χαμηλής θερμοκρασίας
$e < 1$	2 ^{ος} Θερμοδυναμικός νόμος	
	Κύκλος Carnot	Δύο ισόθερμες (AB και ΓΔ) και δύο αδιαβατικές (BΓ και ΔΑ) μεταβολές Θεωρητικός κύκλος

Συνεχίζεται →

Πίνακας 7 - Νόμοι αερίων - συνέχεια

Τύπος	Μας δίνει	Παρατηρήσεις
$e \leq e_C$	Θεώρημα Carnot	e ο συντελεστής απόδοσης οποιασδήποτε μηχανής, e_C ο συντελεστής απόδοσης μηχανής Carnot που λειτουργεί στις ίδιες ακραίες θερμοκρασίες
$e_C = 1 - \frac{T_c}{T_h}$	Συντελεστής απόδοσης μηχανής Carnot	T_h η θερμοκρασία της θερμής δεξαμενής και c η θερμοκρασία της δεξαμενής χαμηλής θερμοκρασίας